

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๑๔๑๐๒

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ครูผู้สอน ครูสุกฤณา นกเทียน

ครูนจรัล สุขเจริญ

ประเภทหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้
๒. มีทักษะการจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
๓. เห็นความสำคัญหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำถามชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่าหลักฐานมีกี่ประเภท
๒. นักเรียนรู้จักหลักฐานทางประวัติศาสตร์
อะไรบ้าง

ศิลปะจารึก

เครื่องปั้นดินเผา

๑. ภาพที่นักเรียนเห็นทั้ง ๒ ภาพนี้ มีความสำคัญ อย่างไร

๒. ภาพที่นักเรียนเห็นทั้ง ๒ ภาพนี้ มีความแตกต่างกันอย่างไร

หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เราใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อการสืบค้นความจริง ข้อเท็จจริง ของเรื่องราวและเหตุการณ์

ประโยชน์หลักฐานทางประวัติศาสตร์

เป็นเครื่องมือในการสืบค้นร่องรอยของอดีต เป็นแหล่งค้นคว้า
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อสร้างความเข้าใจ
ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. แบ่งตามลำดับความสำคัญ

- หลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ
- หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ

๒. แบ่งตามลักษณะหรือวิธีการบันทึก

- หลักฐานลายลักษณ์อักษร
- หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

๑. แบ่งตามลำดับความสำคัญ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

หลักฐานชั้นต้น หรือ หลักฐานปฐมภูมิ เป็นหลักฐานที่มา จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น จริง ๆ โดยมีการบันทึกของผู้ที่ เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง หรือผู้ที่ รู้เหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง

ที่มาของรูปภาพ <https://guru.sanook.com>

เครื่องปั้นดินเผา →

← ศิลปจารึก

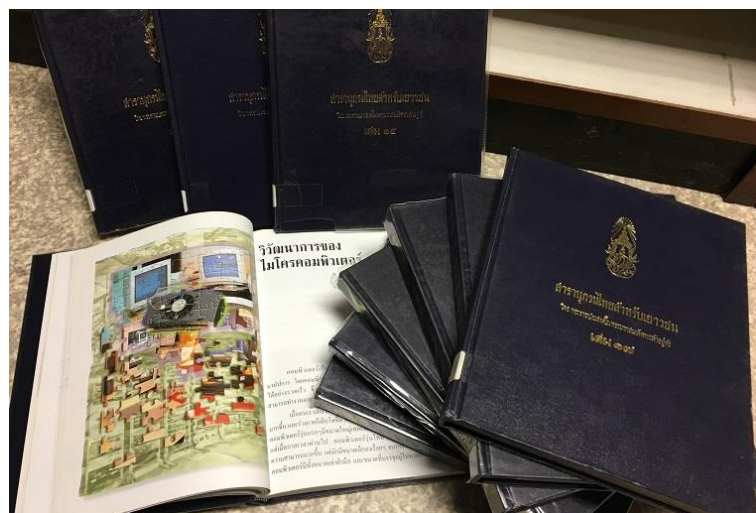

ที่มาของรูปภาพ <https://www.isangate.com>

๑. แบ่งตามลำดับความสำคัญ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ เป็นหลักฐานที่เขียนขึ้นโดยบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง โดยมีการเรียบเรียงขึ้นภายหลังจากเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

สารานุกรม

ที่มาของรูปภาพ <https://www.matichon.co.th>

วิทยานิพนธ์

ที่มาของรูปภาพ <https://sites.google.com/site/rattana๕๗๑๑๐๐๗๘/wasdu-ti-phimph/๑-๗-withyaniphnth-laea-priyya-niphnth-thesis-and-dissertation>

๒. แบ่งตามลักษณะหรือวิธีการบันทึกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร

โบราณสถาน หมายถึง
สิ่งก่อสร้างโดยฝีมือมนุษย์ขนาด
ต่าง ๆ กัน อยู่ติดกับพื้นดิน
ไม่อาจนำเคลื่อนที่ไปได้

← ปราสาทหินพิมาย

ปราสาทหินพนมรุ้ง →

หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร

โบราณวัตถุ หมายถึง สิ่งของ
โบราณที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน
สามารถนำติดตัว เคลื่อนย้ายได้
เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น

เครื่องปั้นดินเผา

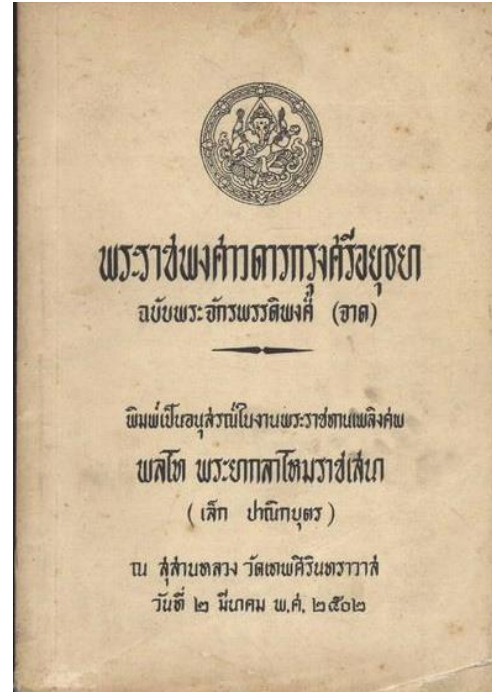

๒. แบ่งตามลักษณะหรือวิธีการบันทึกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

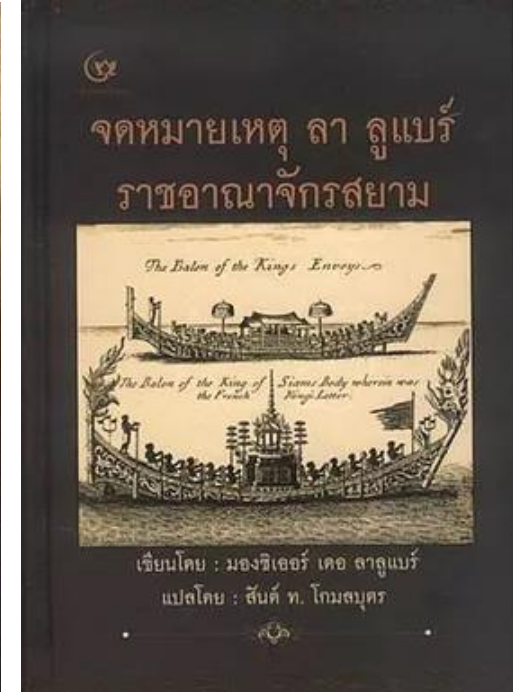
หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
หลักฐานที่มีการบันทึก
เป็นลายลักษณ์อักษรบอกเล่า
เรื่องราวต่างๆ

ศิลาจารึก

พงศาวดาร

จดหมายเหตุ

ทดสอบความรู้

ให้นักเรียนร่วมกันจำแนกประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยนำแถบข้อความที่เป็นหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองไปวางให้ถูกต้องตามประเภทหลักฐาน

หลักฐานขั้นต้น

หลักฐานขั้นรอง

จดหมายเหตุ	เอกสารทางราชการ
พงศาวดาร	โบราณสถาน
ตำนาน	สารานุกรม
บันทึกคำบอกเล่า	วิทยานิพนธ์
คำสัมภาษณ์	โบราณวัตถุ

ทดสอบความรู้

ให้นักเรียนร่วมกันจำแนกประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยนำแถบข้อความที่เป็นหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองไปวางให้ถูกต้องตามประเภทหลักฐาน

จดหมายเหตุ	เอกสารทางราชการ
พงศาวดาร	โบราณสถาน
ตำนาน	สารานุกรม
บันทึกคำบอกเล่า	วิทยานิพนธ์
คำสัมภาษณ์	โบราณวัตถุ

หลักฐานขั้นต้น

จดหมายเหตุ
คำสัมภาษณ์
เอกสารทางราชการ
โบราณสถาน
โบราณวัตถุ

หลักฐานขั้นรอง

พงศาวดาร
ตำนาน
บันทึกคำบอกเล่า
สารานุกรม
วิทยานิพนธ์

ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๖

เรื่อง ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

นักเรียนทำใบงานที่ ๒
เรื่อง ประเภทของหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

๑. ครูแจกใบงานที่ ๒ เรื่อง ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
๒. ครูให้นักเรียนทำใบงาน
๓. ครูเดินดูความเรียบร้อยและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง

ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในแผนภาพที่กำหนดให้

๑ หลักฐานชั้นต้น หมายถึง

---

๑ หลักฐานชั้นต้นที่นักเรียนรู้จัก

๑ หลักฐานชั้นรอง หมายถึง

---

๑ หลักฐานชั้นรองที่นักเรียนรู้จัก

๑ หลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ใบงานที่ ๖ เรื่อง ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในแผนภาพที่กำหนดให้

๑ หลักฐานชั้นต้น หมายถึง

.....

.....

.....

๑ หลักฐานชั้นต้นที่นักเรียนรู้จัก

๑ หลักฐานชั้นรอง หมายถึง

.....

.....

.....

๑ หลักฐานชั้นรองที่นักเรียนรู้จัก

๑ หลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง ประเภทหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต มีทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

การแบ่งหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งเป็น ๒ ประเภท **ดังนี้**

(๑) หลักฐานชั้นต้น หมายถึง หลักฐานที่บันทึก สร้าง หรือจัดทำขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง หรือบ่งบอกให้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น หนังสือพิมพ์ สนธิสัญญา บันทึกคำให้การ

จดหมายเหตุ กฎหมาย ประกาศของทางราชการ ศิลปจารึก
จดหมายเหตุ และที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ภาพเขียนสี
ผนังถ้ำ เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับ เจดีย์
โบราณสถาน โบราณวัตถุ

(๒) หลักฐานชั้นรอง หมายถึง หลักฐานที่สร้างขึ้นโดยผู้ที่ไม่ได้พบเห็นเหตุการณ์นั้นโดยตรง เกิดจากการนำหลักฐานชั้นต้นมาวิเคราะห์ ตีความเมื่อเวลาผ่านไปแล้ว ได้แก่ บทความทางวิชาการ หนังสือต่าง ๆ หลักฐานชั้นต้นมีประโยชน์ที่ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือ ส่วนหลักฐานชั้นรองเป็นข้อมูลประกอบที่ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ได้ดีขึ้น

เฉลยใบงานที่ ๒

เรื่อง

ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในแผนภาพที่กำหนดให้

๑ หลักฐานชั้นต้น หมายถึง

หลักฐานที่บันทึก สร้าง หรือจัดทำขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง หรือบ่งบอกให้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

๑ หลักฐานชั้นต้นที่นักเรียนรู้จัก

จดหมายเหตุ

ศิลาจารึก

เครื่องประดับ

เจดีย์

๑ หลักฐานชั้นรอง หมายถึง

หลักฐานที่เกิดจากการนำหลักฐานชั้นต้นมาวิเคราะห์ตีความเมื่อเวลาผ่านไป

๑ หลักฐานชั้นรองที่นักเรียนรู้จัก

ตำนาน

พงศาวดาร

สารานุกรม

วิทยานิพนธ์

๑ หลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกัน หลักฐานชั้นต้นเป็นหลักฐานที่เกิดขึ้นในช่วงที่เกิดเหตุการณ์นั้น ส่วนหลักฐานชั้นรองเป็นหลักฐานที่สร้างขึ้นใหม่

เฉลย ใบงานที่ ๖ เรื่อง ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนจำแนกประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลงในแผนภาพที่กำหนดให้

๑ หลักฐานชั้นต้น หมายถึง

หลักฐานที่บันทึก สร้าง หรือจัดทำขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง หรือบ่งบอกให้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

๑ หลักฐานชั้นต้นที่นักเรียนรู้จัก

จดหมายเหตุ

เจดีย์

ศิลาจารึก

เอกสารทางราชการ

๑ หลักฐานชั้นรอง หมายถึง

.....
หลักฐานที่เกิดจากการนำหลักฐานชั้นต้นมาวิเคราะห์ ตีความเมื่อเวลาผ่านไปแล้ว
.....

๑ หลักฐานชั้นรองที่นักเรียนรู้จัก

ตำนาน

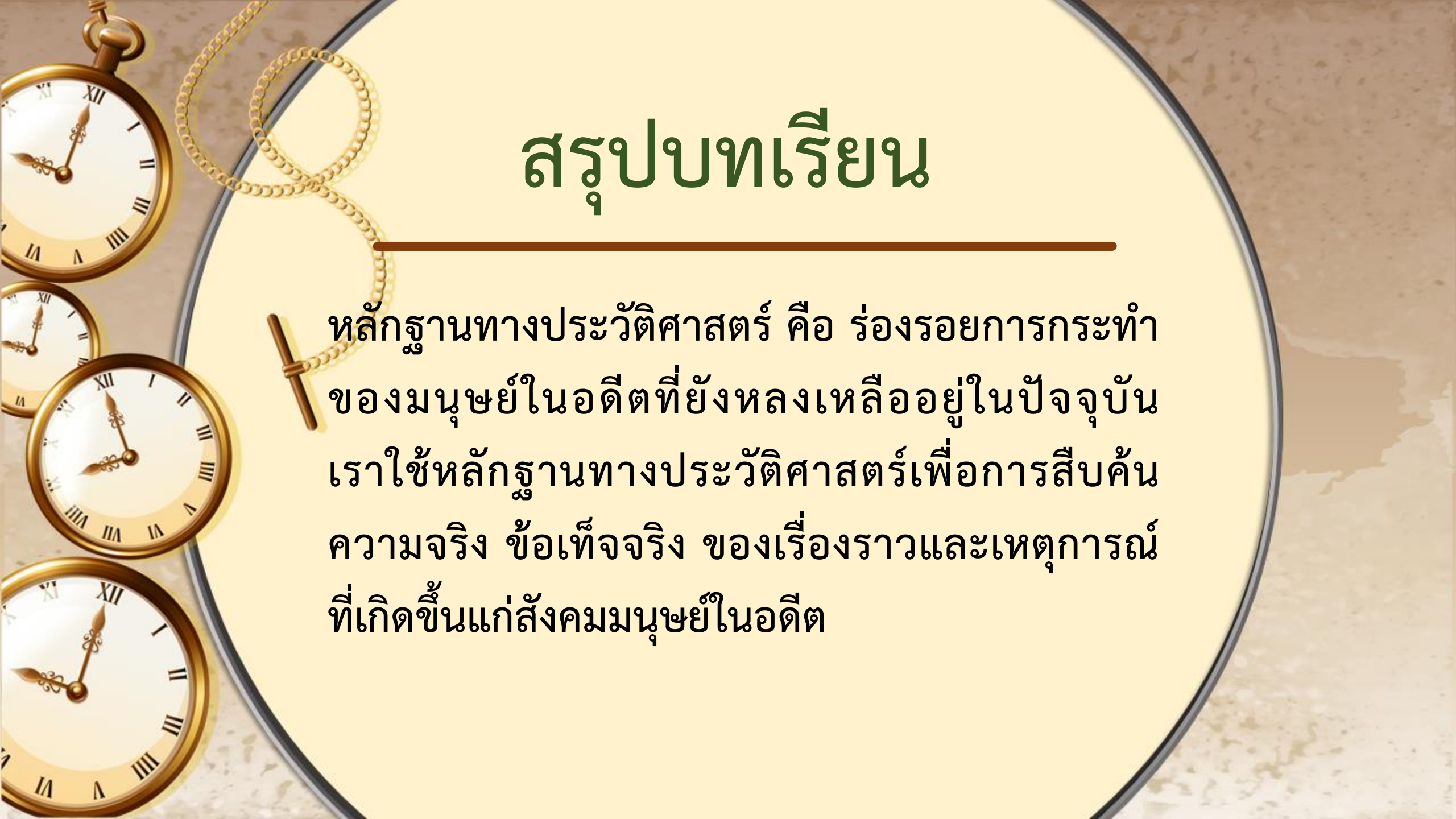
พงศาวดาร

สารานุกรม

วิทยานิพนธ์

๑ หลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

.....
ชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองมีลักษณะสำคัญแตกต่างกัน หลักฐานชั้นต้นเป็นหลักฐาน
ที่เกิดขึ้นในช่วงที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ส่วนหลักฐานชั้นรองเป็นหลักฐานที่สร้างขึ้นใหม่
.....

สรุปบทเรียน

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ ร่องรอยการกระทำ
ของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน
เราใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อการสืบค้น
ความจริง ข้อเท็จจริง ของเรื่องราวและเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นแก่สังคมมนุษย์ในอดีต

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง เกณฑ์การจำแนกหลักฐาน
ที่พบในท้องถิ่น

สิ่งที่ต้องเตรียม

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

ใบงานที่ ๗

เรื่อง หลักฐานที่ใช้ในการศึกษา
ความเป็นมาของท้องถิ่น

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)